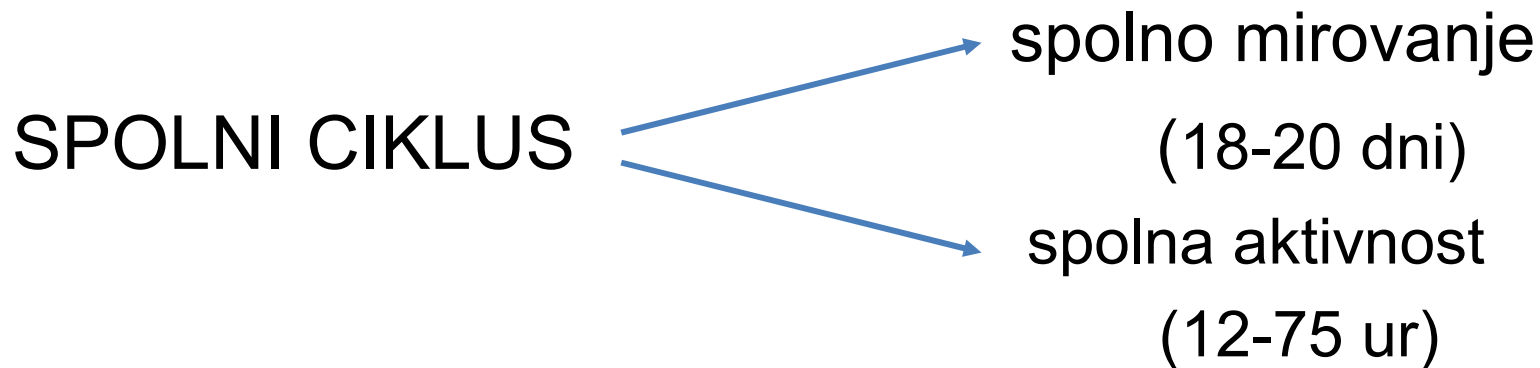
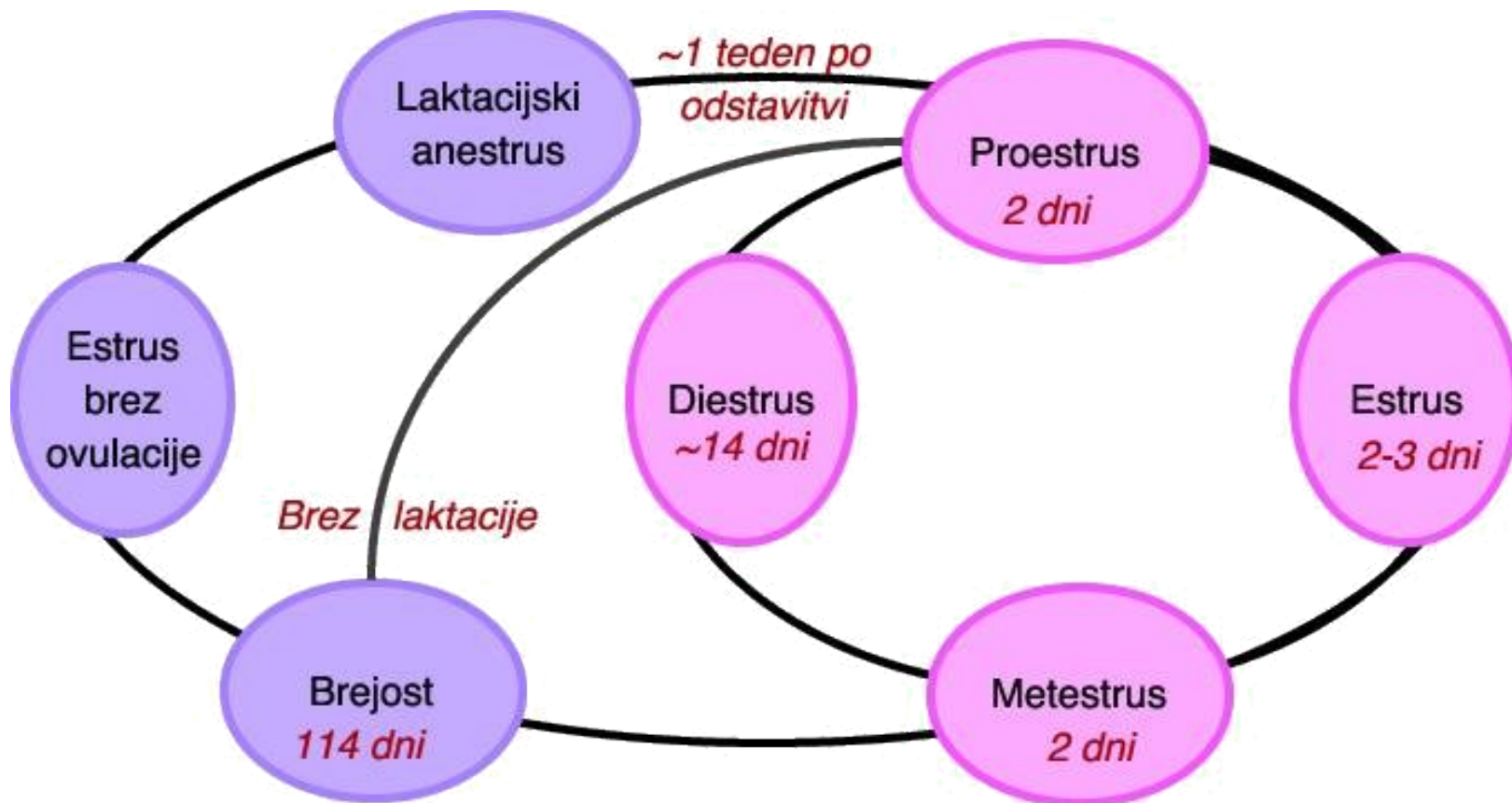

1 SPOLNI CIKLUS

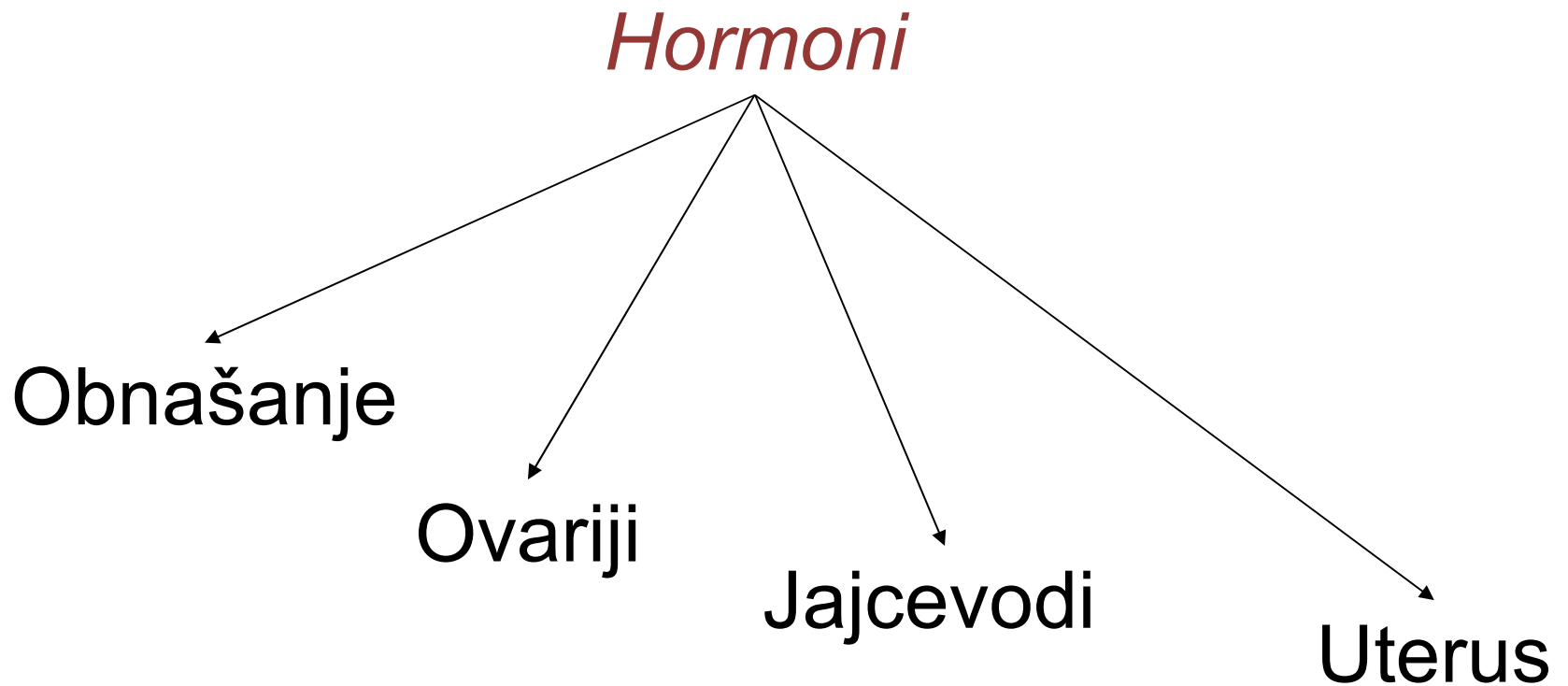
- Pojavlja se celo leto = poliestrična žival
- Traja 21 dni (med 15 in 30 dni)

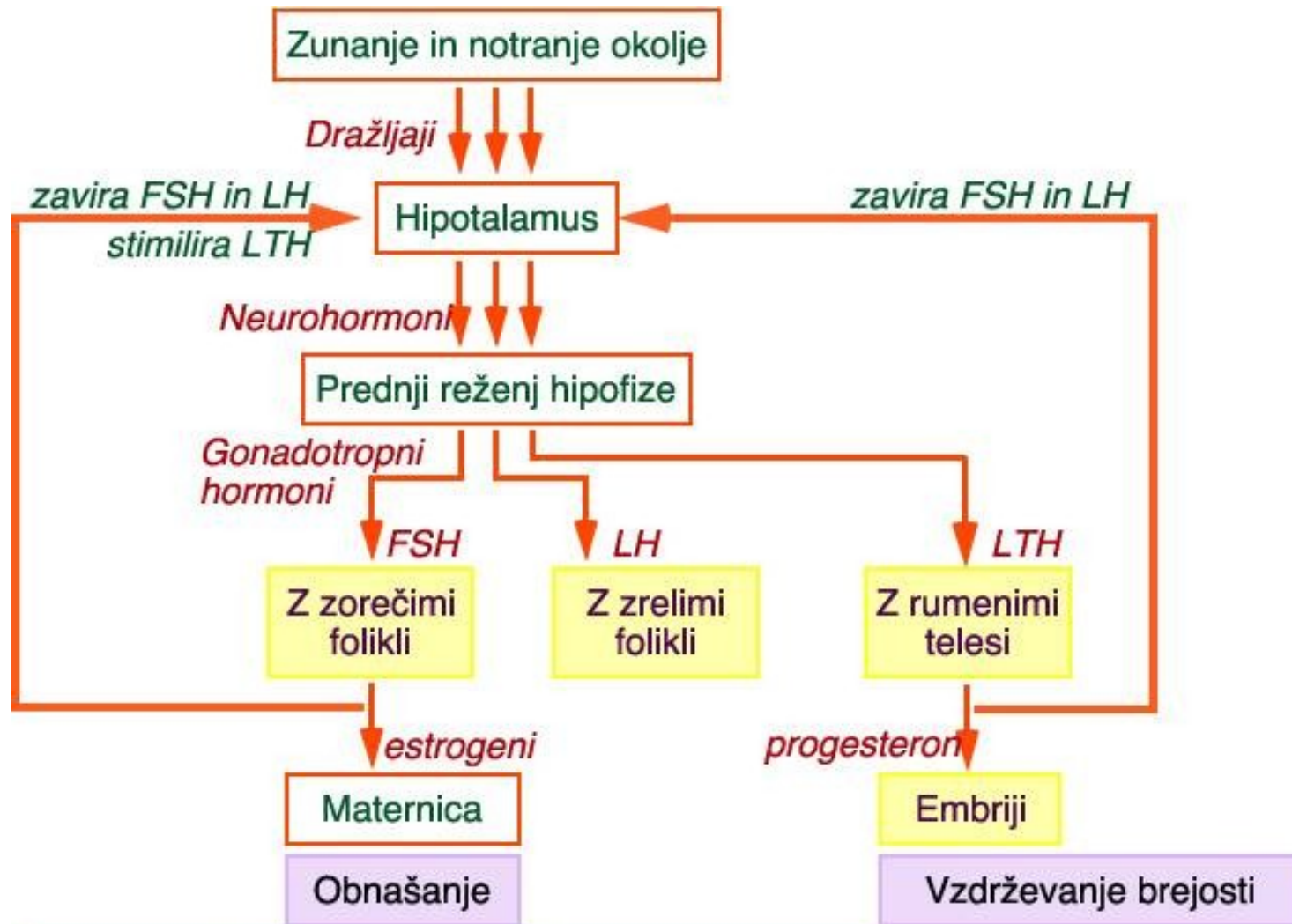
POTEK SPOLNEGA CIKLUSA Z ALTERNATIVAMI

SPREMEMBE

1.1 Hormonska regulacija

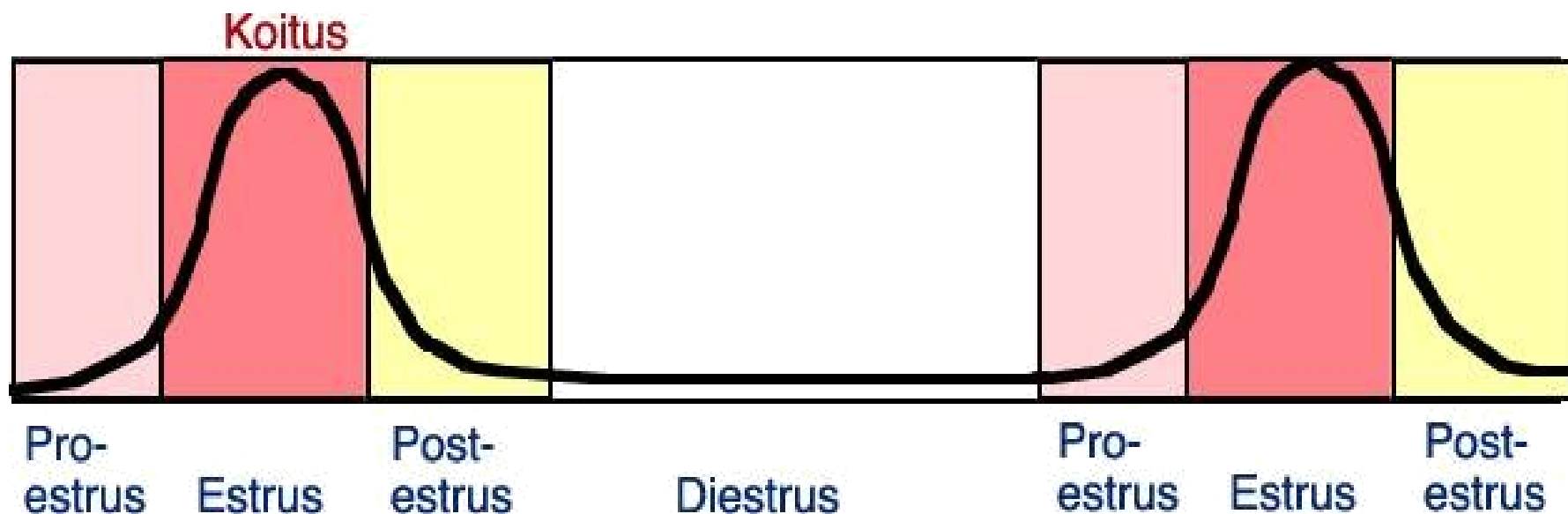

FSH - folikel stimulirajoči hormon

LH - luteinizirajoči hormon

LTH - prolaktin

1.2 Pojatveni ciklus

➤ proestrus

- Pordečitev in nableklost sramnice
- Zmanjšan apetit
- Nemirnost, vznemirjenost narašča
- Išče merjasca
- Skače na sovrstnice
- **Ne dovoli zaskoka**

➤ estrus

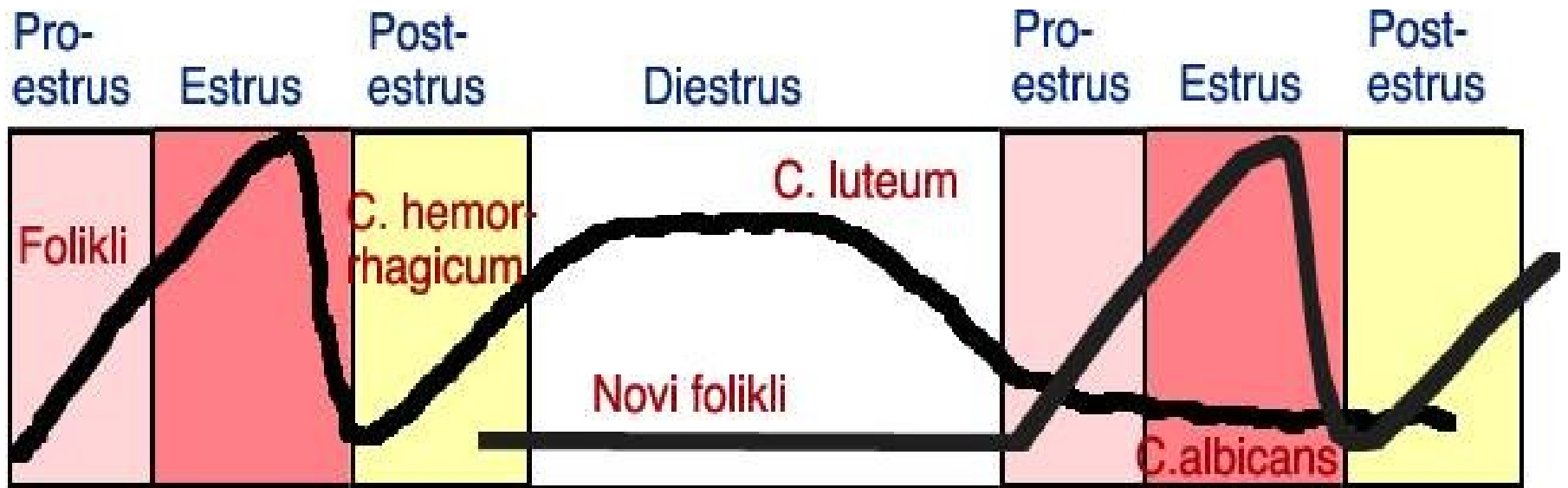
- Privolitveni refleks -↑ merjaščev vonj
  - ob prisotnosti merjasca
  - ob pritisku na hrbet
  - ob preizkusu z jahanjem
- Dovoli zaskok in paritev
- Spremembe na zunanjih spolovilih – vrh
  - sluz: redka – gosta in lepljiva
  - gubanje sramnice
  - barva pojenja – roza
- Spremembe v oglašanju
- Fiziološke spremembe
- Ovulacija 24-30 ur po začetku estrusa

➤ metestrus in diestrus

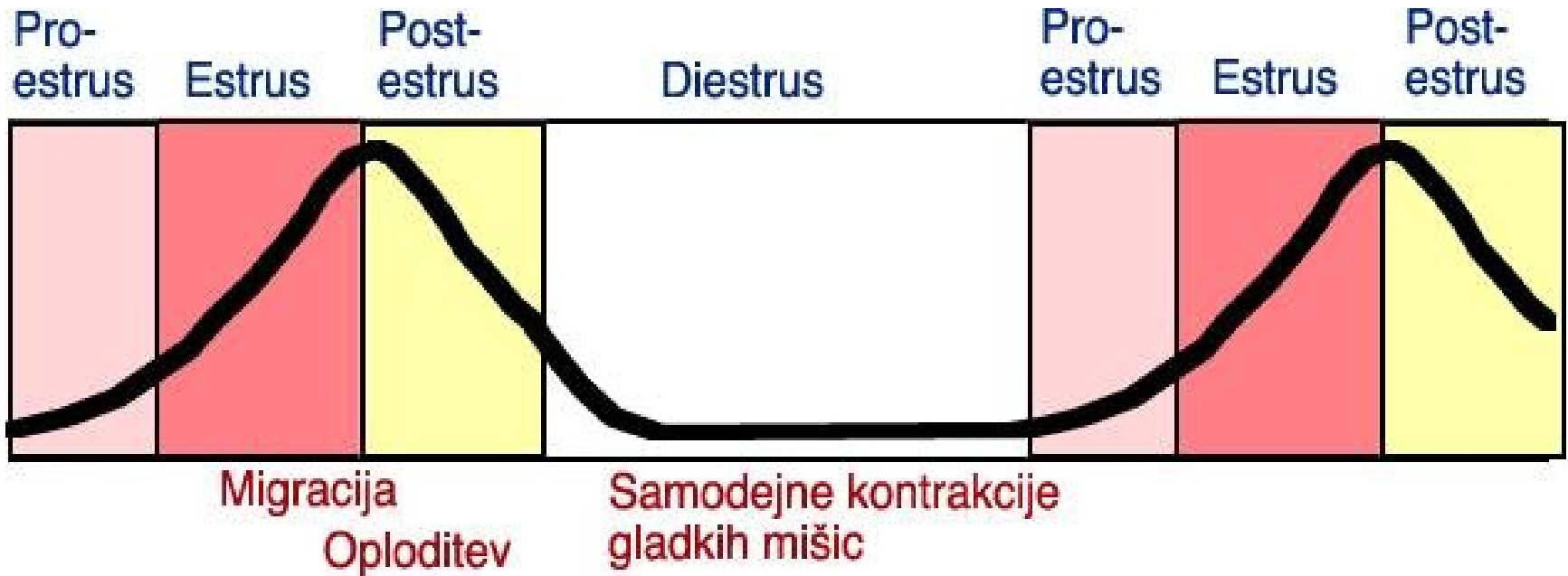
- Izginevanje znakov bukanja
- Doba spolnega mirovanja

1.3 Ovarielni ciklus

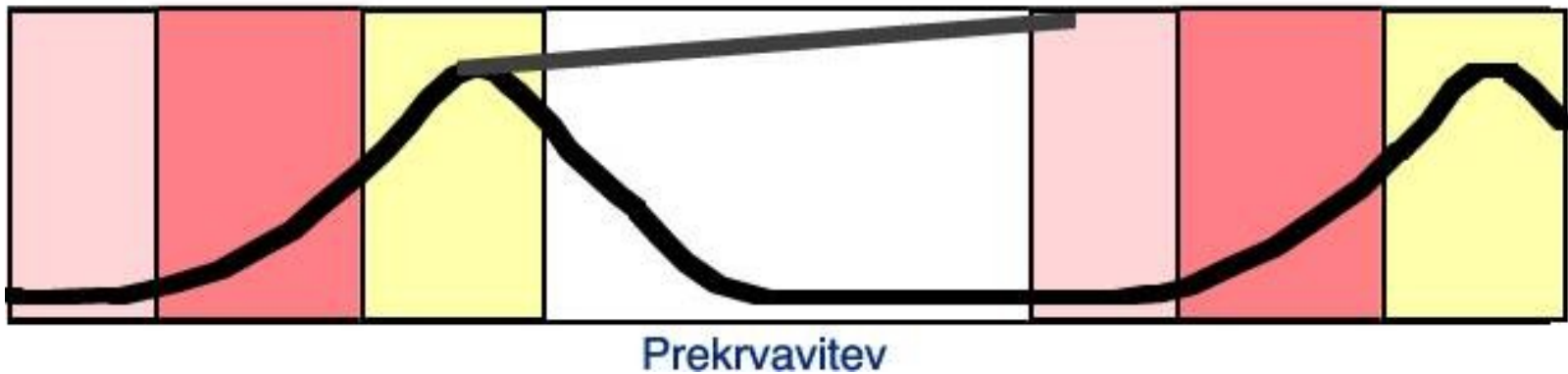
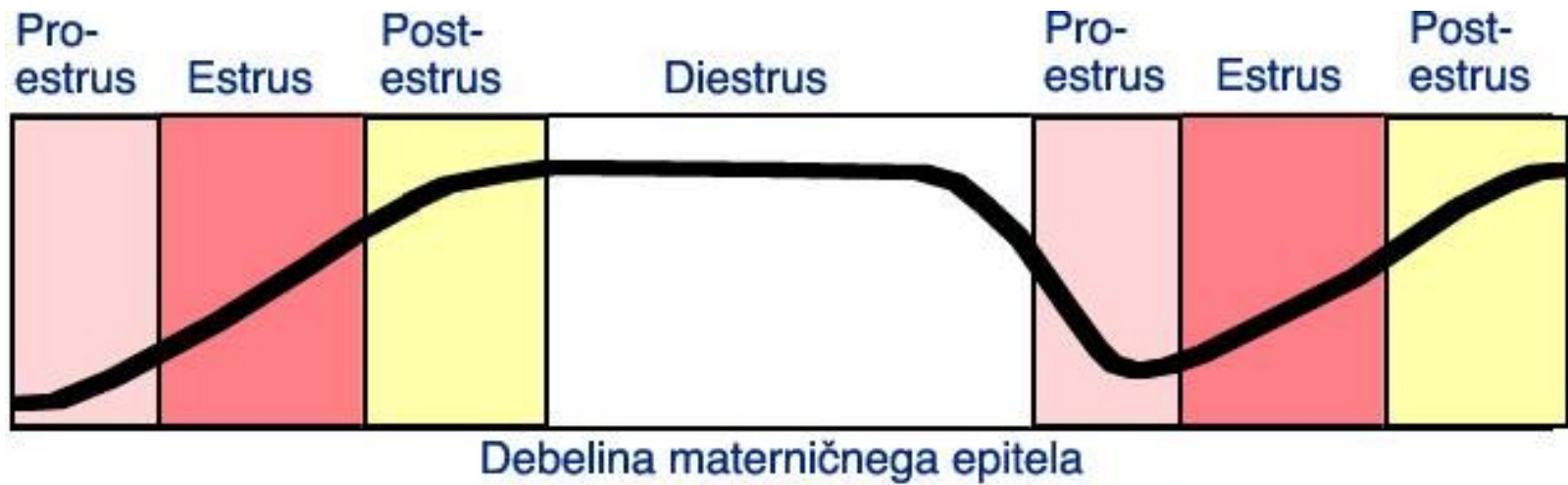

1.3 Ciklus v jajcevodih

- Transport semenčic
- Oploditev
- Transport jajčec/zarodkov

1.4 Uterini ciklus

Uterini ciklus II

I Proliferacijska faza

debelitev maternice

močnejša prekrvavitev

hipertrofija uterušnih žlez

II Sekrecijska faza

prehrana oplojenih jajčec

priprava sluznice za nidacijo

III Razkroj uterušne sluznice

sluznica in žleze se skrčijo

Priprava svinje na pripust - krmljenje

- V laktaciji – kakovosten obrok, več obrokov
- Zadnji dan laktacije
  - krmimo le dopoldan, popoldan ne
- Odstavitev (sreda)
  - ne krmimo
  - naselitev v pripustišče – skupaj tudi v individualne bokse
- Prvi dan po odstavitvi (četrtek)
  - med 1 in 1.5 kg
- Drugi in tretji dan po odstavitvi (petek in sobota)
  - po volji
- Četrty dan (nedelja)
  - izgubijo tek

Vloga merjasca

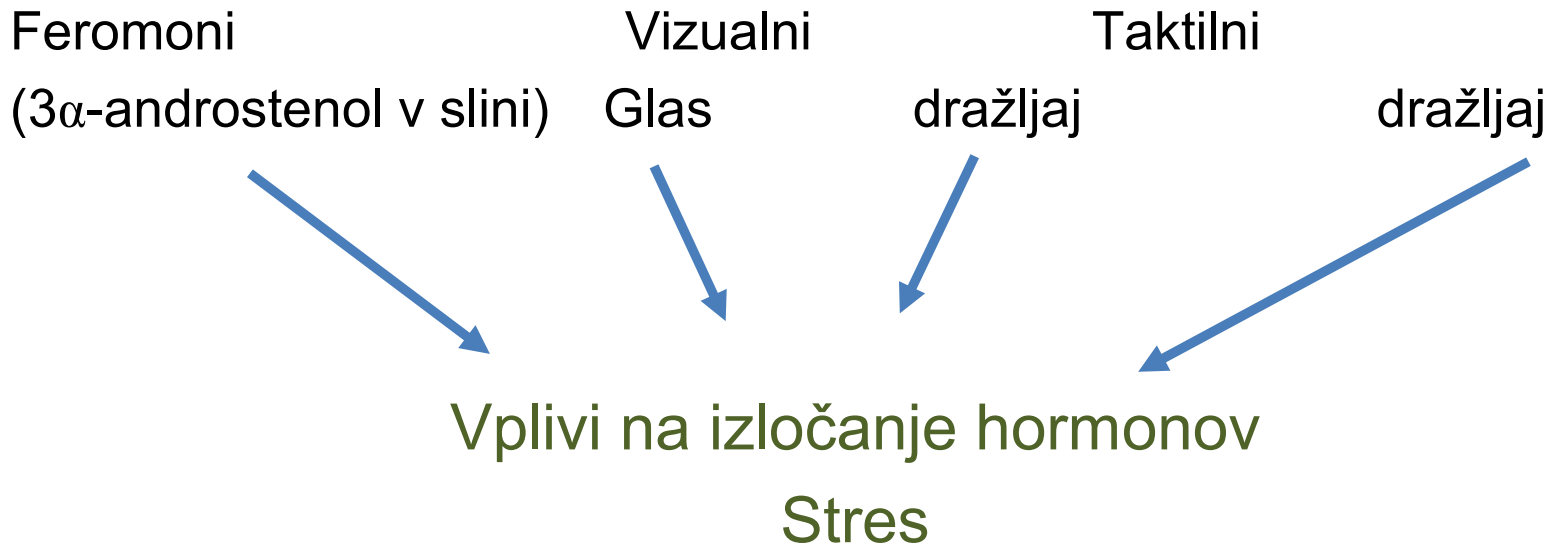
- Stimulacija pojava estrusa (skrajšanje interim obdobja)
- Sinhronizacija estrusa (5. dan)
- Skrajšanje estrusa
- Postopek:
  - se sprehaja nekaj ur na dan pred boksi odstavljenih svinj
  - pregrade niso polne, da se živali vidijo
  - četrti dan le mimohod v pomoč odkrivanju bukanja
  - peti dan (ponedeljek), odkrivanje bukanja subjektivno
  - merjasec prisoten ob osemenitvi, da sproži privolitveni refleks

2 UGOTAVLJANJE BUKANJA

- Z merjascem
- Subjektivna metoda
- S pripomočki
- Po bioloških spremembah

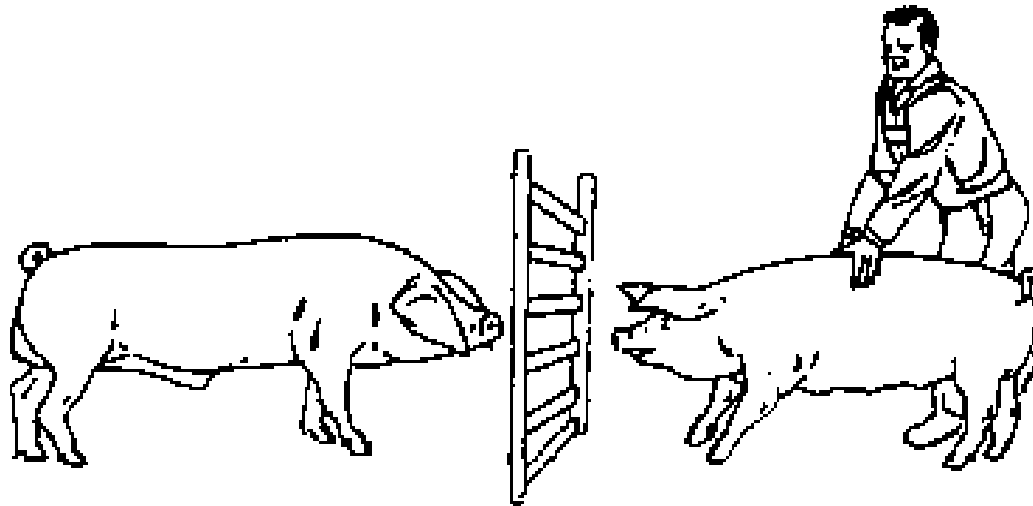
➤ z merjascem

- Najučinkovitejša metoda: nad 85% svinj
- Mehanizem:

Ugotavljanje bukanja z merjascem

➤ subjektivna metoda

- Odkritih 50 % in manj

  - kolikor se delavec potrudi

  - pomembno tudi: občutek, opazovanje, znanje

- Samo po spremembah v obnašanju in zunanjih znakih – privolitveni refleksi

  - ponavljajoči pritisk s koleni v lakotnico svinje

  - pritisk na hrbet in potezanje kolenske gube

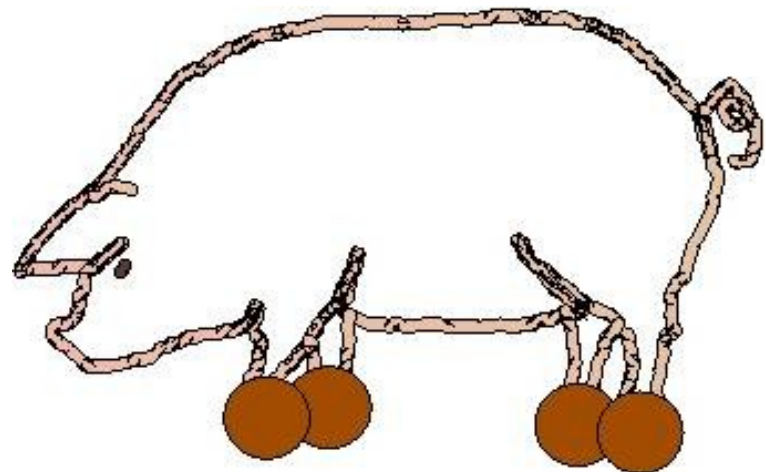
  - močan pritisk na hrbet

  - test z jahanjem

  - spremembe na zunanjih spolovilih

➤ s pripomočki

- Dopolnilo subjektivne metode
- Nadomestila za merjasca:
  - sprej z vonjem po mesrjascu
  - predvajanje glasu
  - “umetni merjasec”

➤ po bioloških spremembah

- Padeč pH vaginalne sluzi na sredi estrusa
- Telesna temperatura

ČAS NASTOPA ESTRUSA

- Dopoldne 67%
- Popoldne 14%
- Zvečer 19%

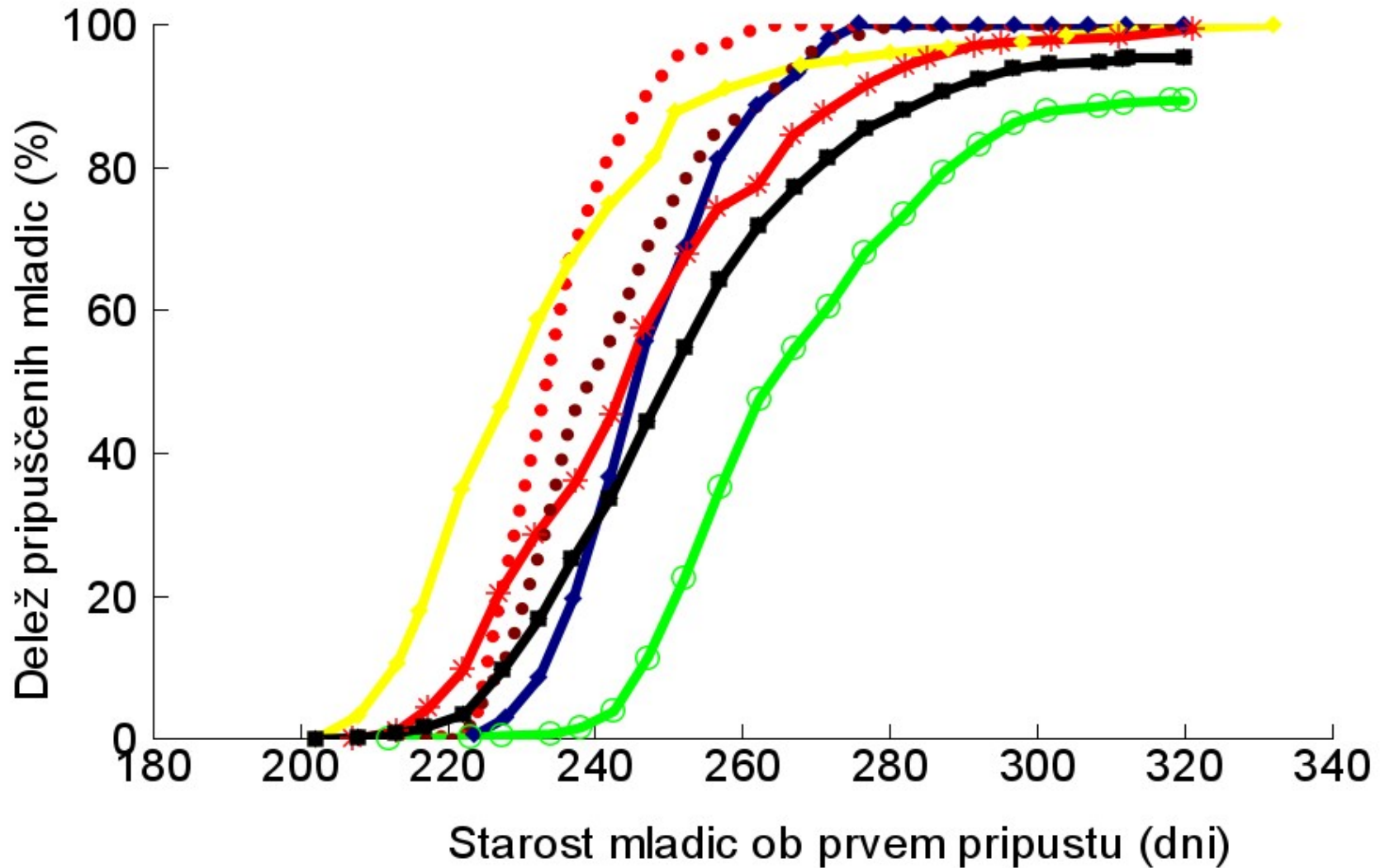
TIHO BUKANJE

- Neizraziti zunanji znaki
- Težko prepoznati, spregledane svinje
- “Karakteristika” svinje
  - svinje iz dna hierarhične lestvice
  - nimajo možnosti izražanja znakov

POJAV ESTRUSA

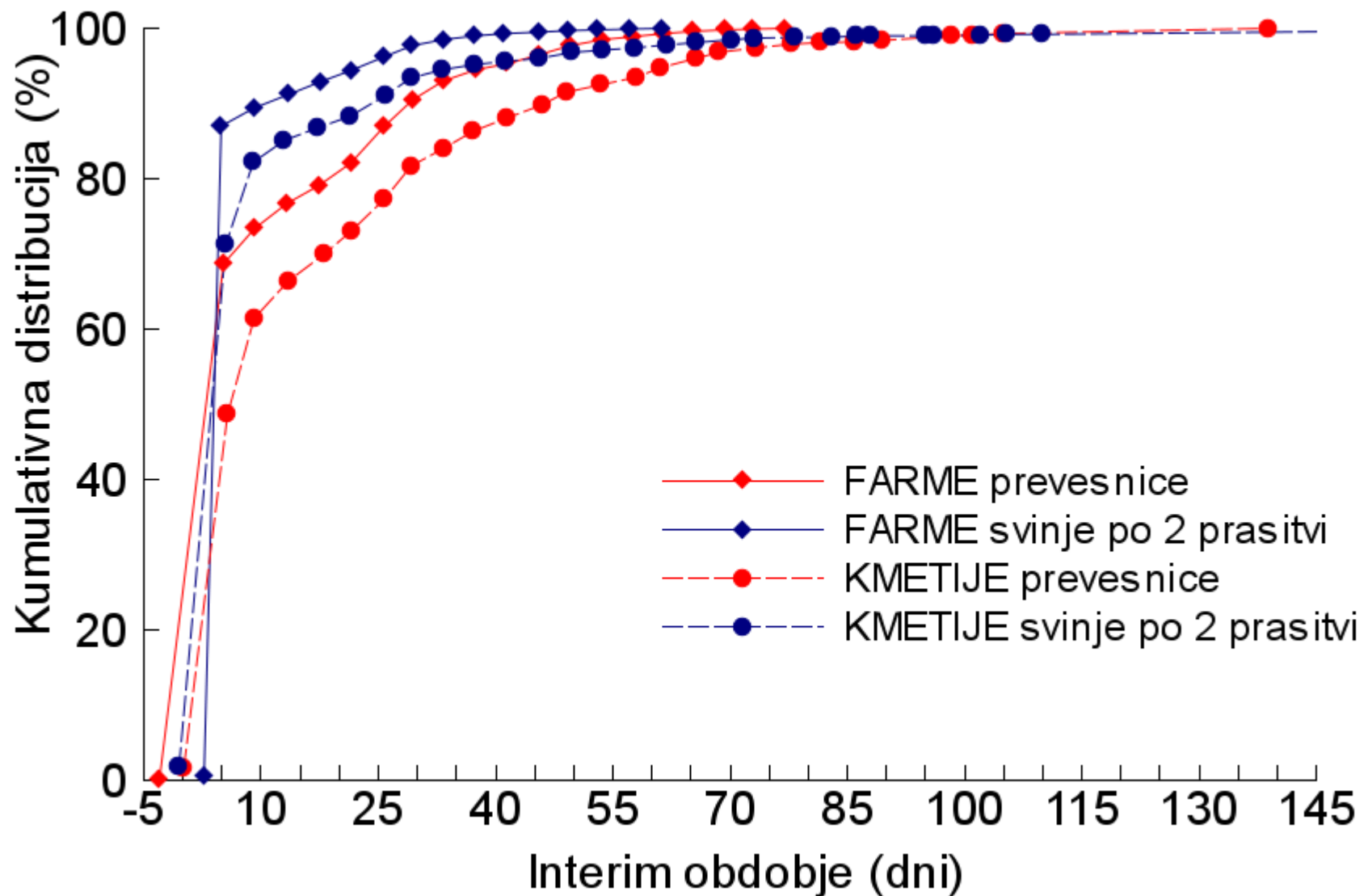
- Po estrusu *21 dni*
- Ob puberteti pri mladichah *~ 200 dni*
- Po odstavitvi *5 dni*
- Po pripustu *21 dni*
- V laktaciji *redko*

➤ ob puberteti

➤ po odstavitvi

➤ v laktaciji

- Laktacijski anestrus, lažni estrus
- Po 3 tednih tednih so možnosti za laktacijski estrus

z omejitvijo sesanja

z zmanjšano količino mleka

s povečano fizično aktivnostjo

ob naselitvi sovrstnic v skupine

ob prisotnosti merjasca

POGOSTE NAPAKE PRI ODKRIVANJU ESTRUSA

- Pomanjkanje znanja in zavzetosti delavca
- Pomanjkanje izkušenosti rejca
- Preveč dela
- Premalo časa porabljenega za opazovanje živali
- Pomanjkanje svetlobe (možno branje časopisov, ...)
- Mrzlo ali vroče
- Prevelika gostota v skupini
- Izostanek stimulacije merjasca
- Bolečine, zlasti pri stoji
- Agresija ljudi ali drugih živali
- Slab libido, prekomerna masa, bolezen merjasca
- Nepravi čas opazovanja

ANESTRUS PRI PLEMENSKIH ŽIVALIH

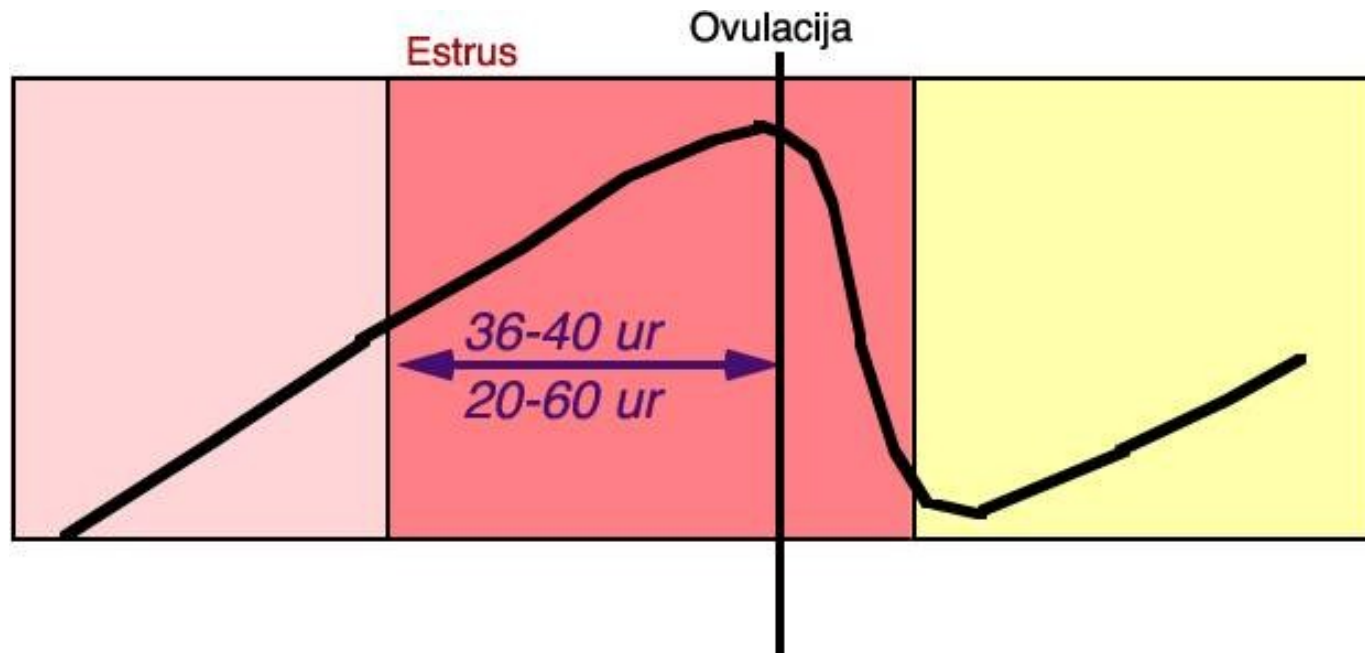
- Spolna nedozorelost mladic
- Slabo okolje
- Prerivanje, stres
- Bolezen, bolečina
- Prevelika gostota živali
- Pomanjkanje kontakta z merjascem
- Slaba osvetlitev
- Slaba prehrana
- Slab management
- Opekline, poškodbe na koži

3 OPTIMALNI ČAS PRIPUSTA

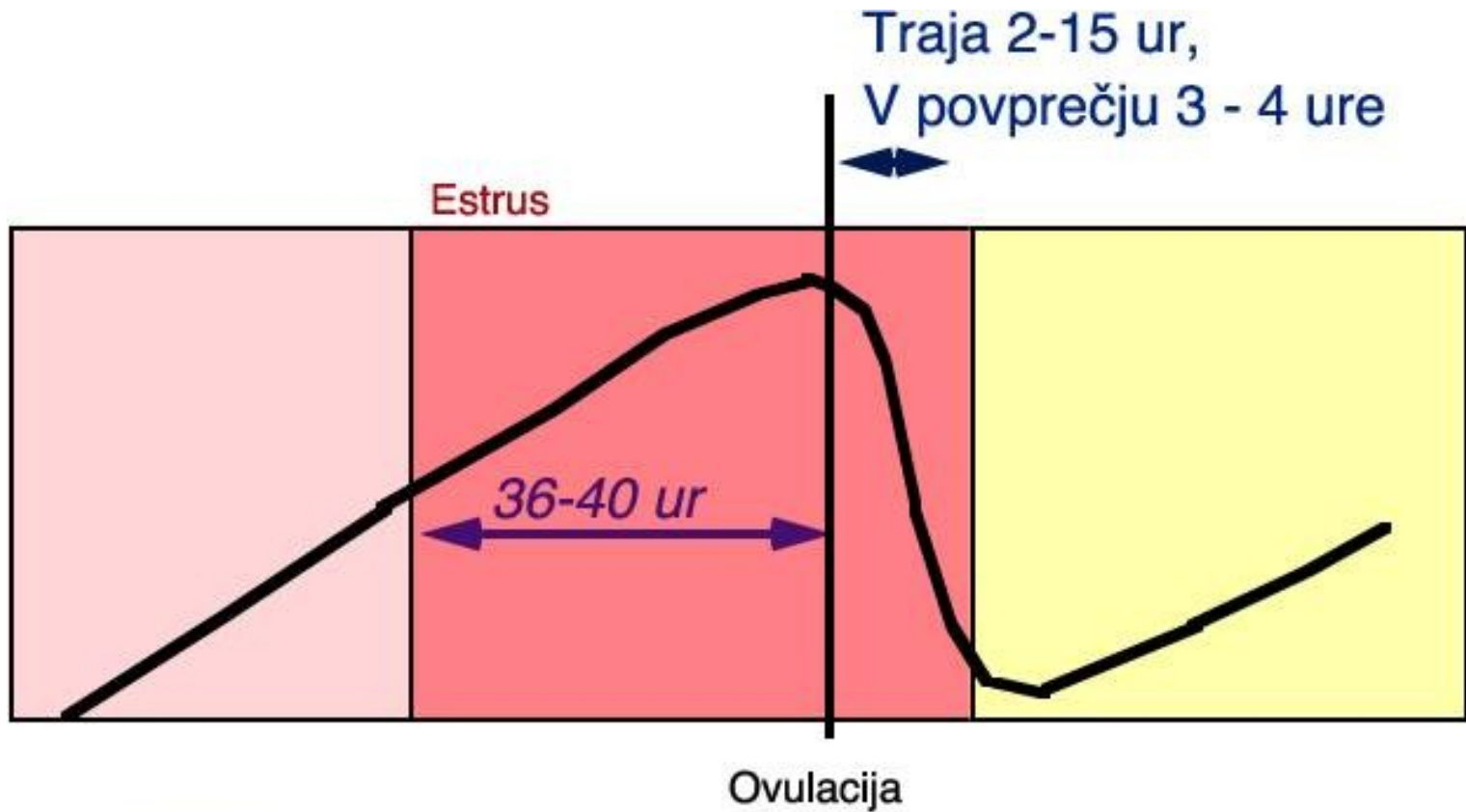
- Začetek ovulacije
- Trajanje ovulacije
- Oploditvena sposobnost jajčec
- Oploditvena sposobnost spermijev
- Transport in dozorevanje spermijev
- Razlike med rejci

ZAČETEK OVULACIJE

- Vpliv na uspešnost pripusta
- 36-40 ur po začetku estrusa, razpon od 20 do 60 ur sprožena z LH
- Zgodnja oploditev naj bi pospešila ovulacijo

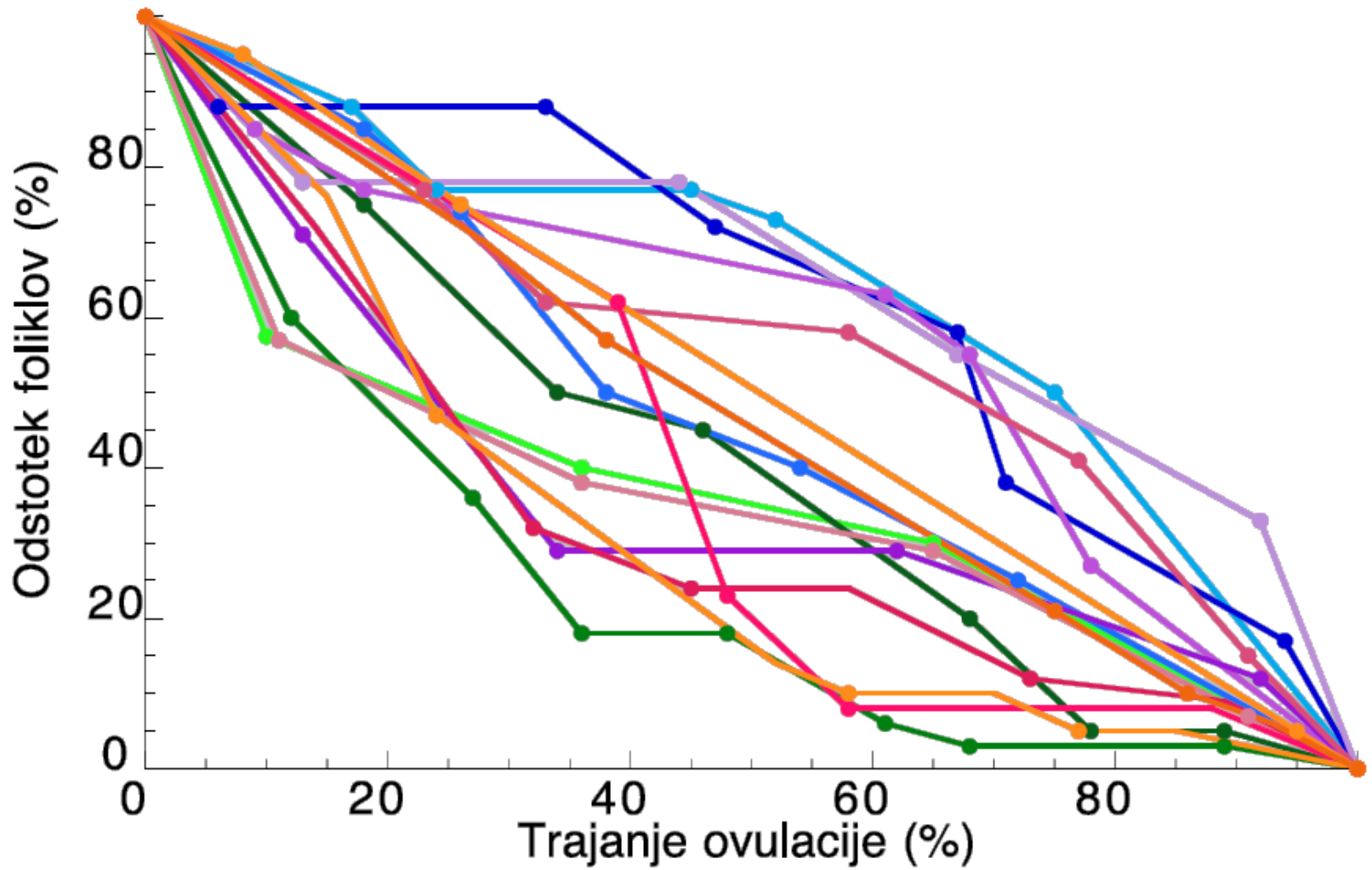

TRAJANJE OVULACIJE

- prietek ovulacije
- razvoj embrijev

➤ potek ovulacije

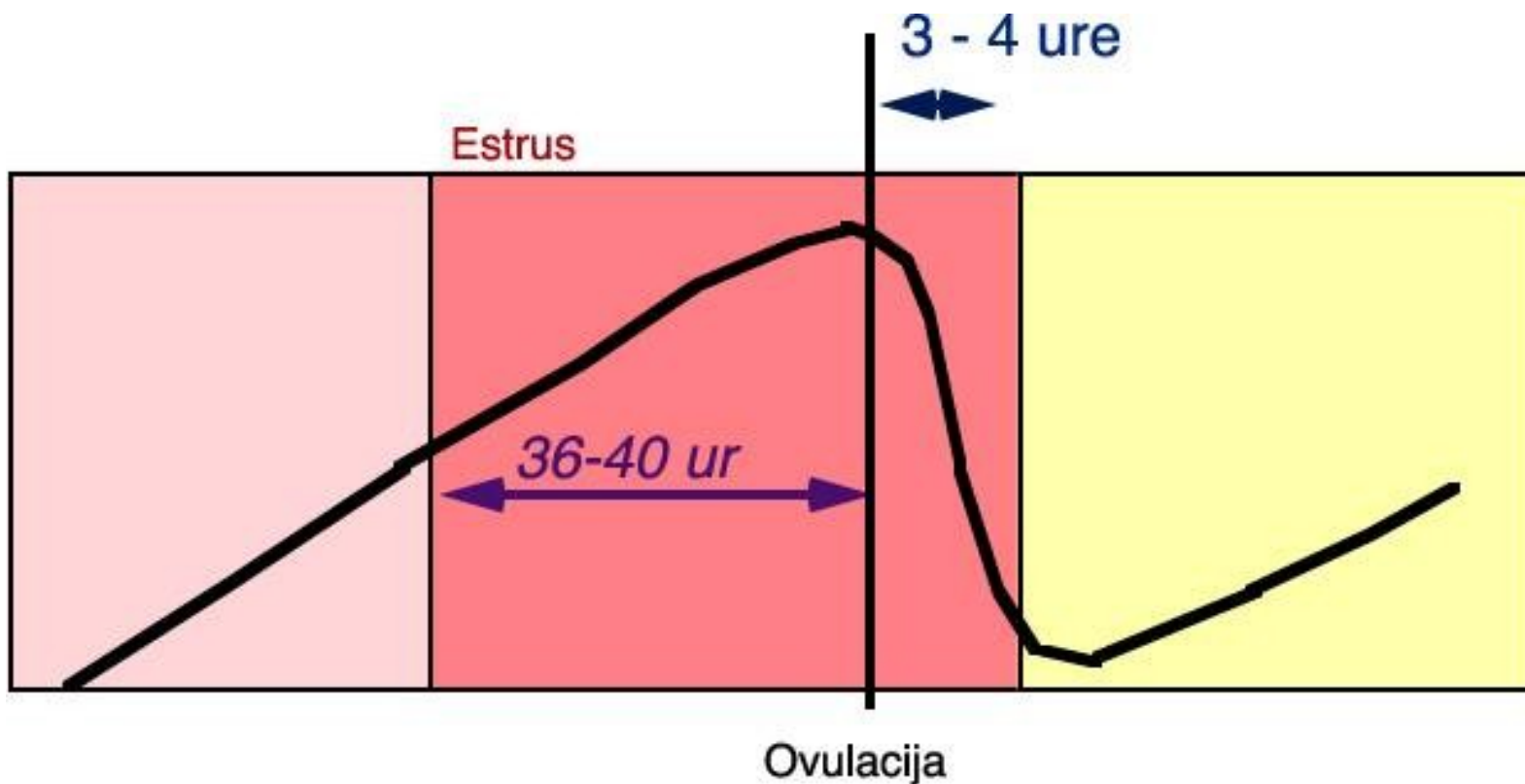

Vir: Soede in Kemp (1993)

OPLODITVENA SPOSOBNOST JAJČEC

OPLODITVENA SPOSOBNOST SPERMIJEV

V ženskih rodilih 12 do 24 ur.

TRANSPORT IN DOZOREVANJE SPERMIJEV

30-45 minut ali že prej

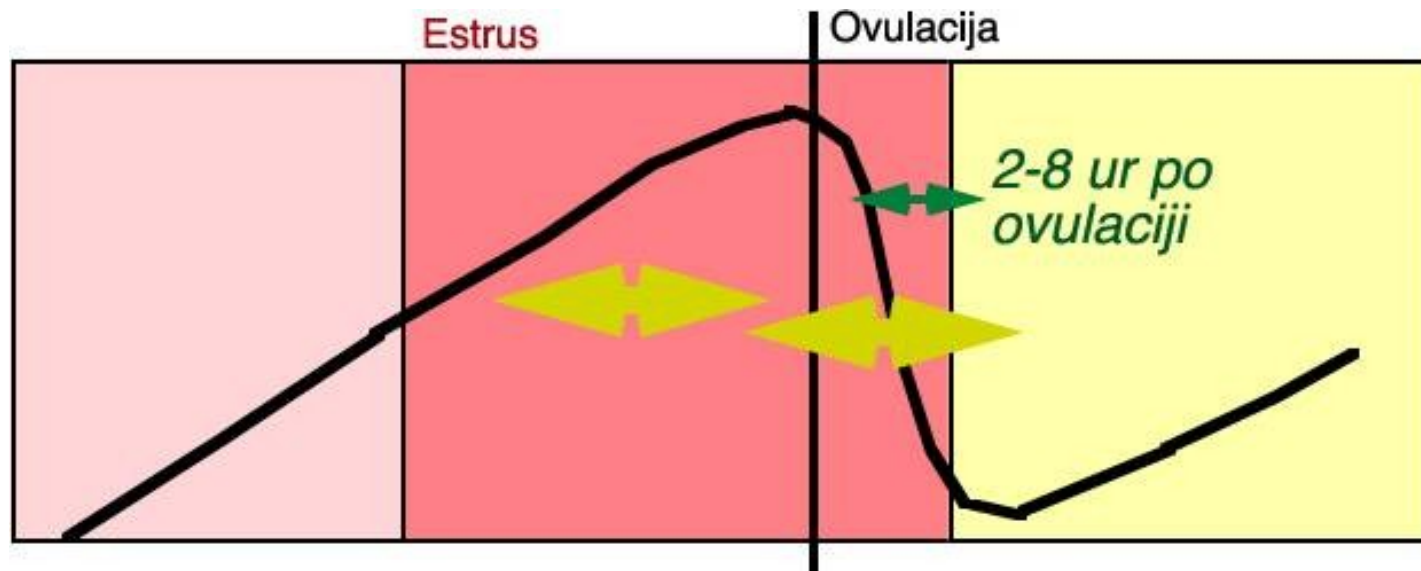
RAZLIKE MED REJCI

- Razpored del na farmi
- Razlike v odkrivanju bukanja
- Tehnološke razlike pred pripustom ...

Poskusno spremljanje in beleženje začetka in konca estrusa.

Izdelava navodil za vsako farmo posebej.

DOLOČITEV OPTIMALNEGA ČASA PRIPUSTA

- 12-24 ur pred ovulacijo do 2-6 ur po ovulaciji
- 4 do 26 ur po pričetku estrusa
- V praksi težko določiti – rešitev:
dvakratna ali večkratna oploditev (na vsakih 12 ur)

4 OPLODITEV

- Od ovulacije do oploditve
- Zelo kratko, a kritično obdobje
- Pod normalnimi pogoji ni vzrok za majhno gnezdo (80-90% oplojenih)
- Delež prasitev in delež koncepcije

USPEH OPLODITVE

- Normalni pogoji

optimalno 12 ur pred ovulacijo

oziroma 24-26 ur po začetku estrusa

90% jajčec oplojenih

običajno ni povezav med številom ovuliranih jajčec
in oplojenostjo

- Ekstremni pogoji

pri superovulacijah manjša oplojenost

x gonadotropini + ovulacijo nezrelih jajčec

5 USPEŠNOST PRIPUSTOV

- Koncepcija
- Delež prasitev
- Velikost gnezda

5.1 Koncepcija

- Merjasec
- Dolžina predhodne laktacije
- Način pripuščanja

osemenjevanje : naravni pripust

koncepcija nižja (10-25%) in bolj variabilna pri osemenjevanju
tehnika osemenjevanja in postopek odkrivanja bukanja

- Čas pripusta

prezgodnja in prepozna: slabša koncepcija

večkratni pripust: boljša koncepcija

vpliv tudi na velikost gnezda

➤ vpliv sezone

- Poletne temperature ↓ koncepcija
- Prizadeta je tudi plodnost merjascev
- Osvetljevanje > 12 ur
- Slabo poznavanje

➤ konzumacija krme, starost, teža ...

- Konzumacija krme

malo raziskav

1.8 kg/dan < 3.6 kg/dan ➡ razlike za 12.5%

- Starost, teža, genotip

↑ število ovulacij ↓ koncepcija

(npr. starost, pasme)

veliki razpon pri kondiciji, ekstremi neugodni

➤ rejec

- Priprava svinje na pripust
- Krmljenje in kondicija svinje
- Izbor pasme
- Uravnavanje starostne strukture
- Čas pripusta, število oploditev
- Kakovost osemenitve
- Prostor in nadzor paritve
- Spremljanje rezultatov